

Sygn. akt VU 1280/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 marca 2014 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSR del. Urszula Sipińska-Sęk

Protokolant st. sekr. sądowy Zofia Aleksandrowicz

po rozpoznaniu w dniu 20 marca 2014 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku J. Ż.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o emeryturę

na skutek odwołania J. Ż.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział wT.

z dnia 2 sierpnia 2013 r. sygn. (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje wnioskodawcy J. Ż. prawo do emerytury z dniem(...) roku.

Sygn. akt V U 1280/13

UZASADNIENIE

Wnioskodawca J. Ż. w dniu 20 czerwca 2013 r. złożył wniosek o przyznanie prawa do wcześniejszej emerytury przewidzianej dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach.

Decyzją z dnia 2 sierpnia 2013 r. organ rentowy odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury, podnosząc w uzasadnieniu decyzji, iż wnioskodawca nie udowodnił wymaganych przepisami 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

W odwołaniu wniesionym od powyższej decyzji w dniu 3 września 2013 r. J. Ż. wniósł o jej zmianę i przyznanie mu prawa do emerytury,.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie.

Wnioskodawca po ostatecznym sprecyzowaniu odwołania wniósł o zaliczenie mu do pracy w szczególnych warunkach następujących okresów zatrudnienia:

- od 13 marca 1974r. do 31 marca 1979r. w Spółdzielni Pracy (...) w R. w charakterze operatora koparki;
- od 30 sierpnia 1983r. do dnia 14 maja 1986r. w Przedsiębiorstwie (...) w Ł. w charakterze operatora koparki;
- od 26 maja 1986r. do 31 marca 1991r. w Przedsiębiorstwie (...) w K. na stanowisku operatora koparki;

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny :

J. Ż. urodził się w dniu (...) W dniu 21 czerwca 2013r. złożył wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury. Wnioskodawca nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego.

(dowód: wniosek o emeryturę k. 1-3akta ZUS, zeznania wnioskodawcy – protokół rozprawy z dnia 20 marca 2014r. – od minuty 05:39 do minuty 17:44)

Wnioskodawca na datę 1 stycznia 1999r. legitymował się okresem ubezpieczenia w łącznym wymiarze 26 lat i 7 dni.

(dowód: decyzja z 2 sierpnia 2013r. – k. 58 akt ZUS)

Do stażu pracy w szczególnych warunkach organ rentowy zaliczył wnioskodawcy okres **5 lat, 2 miesięcy i 19 dni** przypadający w okresie zatrudnienia:

- od dnia 21 kwietnia 1979r. do 30 czerwca 1983r. w Zakładach (...) w T. na stanowisku monter aparatury i urządzeń chemicznych;

- od dnia 1 marca 1973r. do dnia 9 marca 1974r. w (...) Kopalniach (...) na stanowisku maszynisty koparki;

(okoliczność bezsporna – pismo organu rentowego z dnia 9 grudnia 2013r. – k. 43 akt, pismo organu rentowego z dnia 24 stycznia 2014r. – k. 57 akt)

Wnioskodawca od dnia 18 marca 1974r. posiada uprawnienia kategorii trzeciej do obsługi ciężkich maszyn budowlanych i drogowych w postaci koparek jednonaczyniowych do 0,6m³.

(dowód: odpis świadectwa kwalifikacyjnego z dnia 18 marca 1974r. – k. 33 akt osobowych)

W okresie od 13 marca 1974r. do 31 marca 1979r. wnioskodawca był zatrudniony w Spółdzielni Pracy (...) w R. na podstawie umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy, w charakterze operatora koparki. Spółdzielnia zajmowała się pozyskiwaniem piasku na potrzeb budownictwa.

(dowód: świadectwo pracy z dnia 3 kwietnia 1979r. k.38 akt osobowych)

Wnioskodawca w czasie zatrudnienia w Spółdzielni Pracy (...) w R. pracował w Zakładzie (...), który zajmował się wydobywaniem piasku. Wnioskodawca pracował wówczas cały czas jako operator koparki gąsienicowej ((...) o wadze ok. 10 ton i (...) o wadze ok.30 ton), którą wydobywał piasek i załadowywał go na samochody. Wnioskodawca pracował w takim charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

(dowód: umowa o pracę z dnia 20 marca 1974r. – k. 35 akt osobowych, pismo z dnia 2 kwietnia 1979r. – k. 37 akt osobowych, angaż z dnia 26 lipca 1974r. – k. 27 akt osobowych, angaż z 24.04.1975r. – k. 3 akt osobowych, angaż z dnia 30 lipca 1976r. – k. 16 akt osobowych, zeznania świadka Z. B. – protokół rozprawy z dnia 29 stycznia 2014r. – od minuty 13:09 do minuty 18:18, zeznania świadka W. S. - protokół rozprawy z dnia 29 stycznia 2014r. – od minuty 18:19 do minuty 22:33, zeznania wnioskodawcy – protokół rozprawy z dnia 20 marca 2014r. – od minuty 05:39 do minuty 17:44)

W okresie od dnia 30 sierpnia 1983r. do dnia 14 maja 1986r. wnioskodawca był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) w Ł. na podstawie umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy w charakterze operatora koparki. Przedsiębiorstwo zajmowało się wykonywaniem infrastruktury (sieci gazociągowej, wodno-kanalizacyjnej) pod budownictwo mieszkaniowe (bloki).

Wnioskodawca pracował cały czas jako operator koparki kołowej (...)o wadze ok. 10 ton, którą robił wykopy pod gazociągi, rurociągi oraz wodociągi.

(dowód: świadectwo pracy z dnia 14 maja 1986r. – k. 23 akt, umowa o pracę z dnia 30 sierpnia 1983r. – k. 24 akt, angaż z 1.03.1984r. – k. 25 akt, karta obiegowa zmiany z 17.08.1983r. – k. 26 akt, skierowanie na badanie z 1983r. –

k. 27 akt, angaż z 1.04.1985r. – k. 29 akt, karta obiegowa zmiany z 15.05.1986r. – k. 31 akt, zeznania świadka K. B. – protokół rozprawy z dnia 29 stycznia 2014r. – od minuty 22:33 do minuty 25:01, zeznania świadka W. B. – protokół rozprawy z dnia 29 stycznia 2014r. – od minuty 25:02 do minuty 27:27, zeznania wnioskodawcy – protokół rozprawy z dnia 20 marca 2014r. – od minuty 05:39 do minuty 17:44)

W okresie od 26 maja 1986r. do 31 marca 1991r. wnioskodawca był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) w K. na podstawie umowy o pracę, w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku operatora koparki. Przedsiębiorstwo zajmowało się melioracją rzek. Wnioskodawca pracował cały czas jako operator koparki kołowej P. i koparko-spycharki kołowej B.. Były to maszyny na gąsienicach o wadze ok. 8 ton, przy użyciu tych maszyn wnioskodawca odmulał rzeki i robił wykopy.

(dowód: umowa o pracę z dnia 25 maja 1986r. – k. 7 akt osobowych, pismo z 26 lutego 1991r. – k.9 akt osobowych, świadectwo pracy z dnia 30 marca 1991r. – k. 11 akt osobowych, zeznania świadka G. S. - protokół rozprawy z dnia 29 stycznia 2014r. – od minuty 27:28 do minuty 30:58, zeznania wnioskodawcy – protokół rozprawy z dnia 20 marca 2014r. – od minuty 05:39 do minuty 17:44, zeznania świadka J. L. - protokół rozprawy z dnia 20 marca 2014r. – od minuty 01:00 do minuty 05:38)

Sąd Okręgowy dokonał oceny dowodów i zważył co następuje:

Odwołanie jest uzasadnione, co skutkuje zmianą zaskarżonej decyzji.

Stosownie do art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 1999 r.) osiągnęli:

- 1)okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz
- 2)okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (ust. 2).

W świetle powyższych regulacji żądanie wnioskodawcy należało zatem rozpoznać w aspekcie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.), zwanego dalej rozporządzeniem.

Z treści § 4 tego rozporządzenia wynika, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w Wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1. osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
2. ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Ten „wymagany okres zatrudnienia” to okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia), natomiast pracą w warunkach szczególnych jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tegoż aktu (§ 1 i § 2 rozporządzenia).

W przedmiotowej sprawie kwestią sporną między stronami było to, czy wnioskodawca posiada wymagany 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach. Spełnienie pozostałych przesłanek nie było przedmiotem sporu, a

jednocześnie nie budzi żadnych wątpliwości – wnioskodawca ma wymagany okres zatrudnienia, to jest 25 lat, ukończył 60 lat i nie był członkiem OFE.

Za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Prawidłowe rozumienie pojęcia pracy w szczególnych warunkach nie jest możliwe bez wnikliwej analizy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Z zestawienia § 1 i 2 tegoż rozporządzenia wynika, że pracą w szczególnych warunkach jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tego aktu. Warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku pracy nie wykonuje czynności pracowniczych nie związanych z tym stanowiskiem pracy, ale stale, tj. ciągle wykonuje prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 listopada 2000 roku, II UKN 39/00, OSNAP 2002/11/272).

Odnosnie oceny dowodów zgromadzonych w postępowaniu zważyć należy, iż okresy pracy w warunkach szczególnych, stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy.

Należy jednak wskazać, że z cytowanego wyżej § 2 rozporządzenia nie wynika, aby stwierdzenie zakładu pracy w przedmiocie wykonywania przez pracownika pracy w warunkach szczególnych miało charakter wiążący i nie podlegało kontroli organów przyznających świadczenia uzależnione od wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Brak zatem takiego świadectwa lub jego zakwestionowanie przez organ rentowy, nie wyklucza dokonania ustalenia zatrudnienia w warunkach szczególnych innymi środkami dowodowymi w toku postępowania sądowego.

Podnoszona zatem przez organ rentowy okoliczność nie dysponowania przez skarżącego świadectwem pracy w szczególnych warunkach, nie przesądza jeszcze, że wnioskodawca takiej pracy nie wykonywał.

Stanowisko takie wielokrotnie zajmował również Sąd Najwyższy, który między innymi w wyroku z dnia 2 lutego 1996 roku, II URN 3/95, OSNAP 1996/16/239 stwierdził, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości mogą być udowodnione wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego. Ograniczenia dowodowe zawarte w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49 ze zm.) dotyczą wyłącznie postępowania przed tymi organami.

Sam fakt zatrudnienia wnioskodawcy w Spółdzielni Pracy (...) w R. (od 13 marca 1974r. do 31 marca 1979r.), w Przedsiębiorstwie (...) w Ł. (od 30 sierpnia 1983r. do dnia 14 maja 1986r.) oraz w Przedsiębiorstwie (...) w K. (od 26 maja 1986r. do 31 marca 1991r.) , był niesporny między stronami, w świetle dokumentów znajdujących się w jego aktach ubezpieczeniowych.

Sporny pozostawał jedynie charakter wykonywanej przez wnioskodawcę pracy tj. czy była to praca wykonywana w szczególnych warunkach, czy też nie.

Brak świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach – jak wyżej podniesiono - nie wyklucza możliwości dowodzenia tej okoliczności przy pomocy innych środków dowodowych, ale wówczas to na skarżącym spoczywa ciężar dowodu stosownie do treści art. 6 k.c.

Wnioskodawca sprostą temu obowiązkowi.

Dokonując ustaleń w zakresie rodzaju prac wykonywanych przez wnioskodawcę w pierwszym spornym okresie od 13 marca 1974r. do 31 marca 1979r w Spółdzielni Pracy (...) w R., Sąd oparł się na dokumentach zgromadzonych w aktach osobowych wnioskodawcy oraz na zeznaniach świadków: Z. B. oraz W. S..

Świadkowie w spornym okresie pracowali razem z wnioskodawcą. Dodatkowo Z. B. pracował jako pomocnik wnioskodawcy (pomocnik operatora), a zatem dysponował bezpośrednią i szczegółową wiedzą co do codziennych, stałych obowiązków zawodowych wnioskodawcy. Jak wynika z zeznań świadków i wnioskodawcy, w czasie zatrudnienia w Spółdzielni Pracy (...) w R. pracował on cały czas w Zakładzie (...), który zajmował się wydobywaniem piasku. Wnioskodawca pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jako operator koparki gąsienicowej (KM-251 i KM-602), którą wydobywał piasek i załadowywał go na samochody. Powyższy fakt potwierdzają dokumenty w postaci umowy o pracę, świadectwa pracy oraz angaże, w których cały czas stanowisko wnioskodawcy jest wskazywane jako operator koparki. Maszyny, które obsługiwał wnioskodawca ważyły od 10 do 30 ton. Wykonywał nimi prace typowo budowlane. Wnioskodawca od dnia 18 marca 1974r. miał uprawnienia do obsługiwania ciężkich maszyn budowlanych.

Charakter pracy w drugim spornym okresie od dnia od 30 sierpnia 1983r. do dnia 14 maja 1986r. w Przedsiębiorstwie (...) w Ł. Sąd ustalił na podstawie zeznań świadków: K. B. i W. B. oraz dokumentów znajdujących się w aktach osobowych wnioskodawcy w postaci świadectwa pracy, umowy o pracę oraz angaży i kart obiegowych zmiany. We wszystkich tych dokumentach stanowisko pracy wnioskodawcy jest określane jako operator koparki. Świadkowie, którzy razem z wnioskodawcą pracowali, w tym W. B. jako pomocnik operatora koparki, potwierdzili tą okoliczność i zeznali, że wnioskodawca cały czas jako operator koparki kołowej wykonywał wykopy pod gazociągi, rurociągi oraz wodociągi. Jak wynika z zeznań wnioskodawcy była to koparka kołowa Km 406 o ciężarze ok. 10 ton. Przedsiębiorstwo zajmowało się bowiem wykonywaniem infrastruktury (sieci gazociągowej, wodno-kanalizacyjnej) pod budownictwo mieszkaniowe (bloki).

Również w ostatnim ze spornych okresów pracy w Przedsiębiorstwie (...) w K. od dnia 26 maja 1986r. do 31 marca 1991r. wnioskodawca – jak wynika z zeznań świadków G. S. i J. L.- wnioskodawca pracował jako operator koparki typu B. i koparko-spycharki P.. Były to ciężkie maszyny budowlane na kołach (o wadze ok. 8 ton), przy użyciu których ubezpieczony odmulał rzeki i inne cieki wodne (rowy) oraz robił wykopy. Zeznania świadków, którzy w spornym okresie pracowali razem z wnioskodawcą, korespondują nie tylko z zeznaniami wnioskodawcy, ale także z dokumentami zgromadzonymi w jego aktach osobowych.

Przedsiębiorstwa zatrudniające wnioskodawcę we wszystkich spornych okresach zajmowały się pracami należącymi do branży budowlanej (wydobywanie piasku, roboty instalacyjne na potrzeby budownictwa mieszkaniowego, roboty wodno-melioracyjne)

Wszystkie maszyny, które obsługiwał wnioskodawca w spornych okresach, a mianowicie koparka(...) (ok. 10 ton) , (...) (ok. 30 ton),(...)o wadze ok. 10 ton, B. (o wadze ok. 8 ton) i koparko-spycharka P. (o wadze ok. 8 ton) mieszczą się w definicji ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych.

Praca maszynistów ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych jest pracą w szczególnych warunkach zgodnie z wykazem A będącym załącznikiem do rozporządzenia Rady Ministrów z 1983r. działem V poz. 3.

Wnioskodawca zatem jako maszynista ciężkich maszyn budowlanych we wszystkich spornych okresach: od 13 marca 1974r. do 31 marca 1979r. (**5 lat i 18 dni**), od 30 sierpnia 1983r. do dnia 14 maja 1986r. (**2 lata 8 miesięcy i 14 dni**), od 26 maja 1986r. do 31 marca 1991r. (**4 lata 10 miesięcy**), wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu prace w szczególnych warunkach.

Po doliczeniu tego okresu (**12 lat, 7 miesięcy**) do stażu w szczególnych warunkach uznanego przez organ rentowy w zaskarżonej decyzji w wymiarze **5 lat 2 miesięcy i 19 dni**, wnioskodawca legitymuje się stażem w szczególnych warunkach znacznie przekraczającym wymagane 15 lat.

Biorąc pod uwagę, iż wnioskodawca spełnił wszystkie wymagane przepisami rozporządzenia warunki do uzyskania prawa do wcześniejszej emerytury, to jest ukończył 60 lat, jego łączny okres zatrudnienia składkowy i nieskładkowy wyniósł ponad 25 lat i ma ponad 15 letni staż pracy w szczególnych warunkach, należy uznać, że wydana przez organ rentowy decyzja jest błędna, a żądanie wnioskodawcy zasługuje na uwzględnienie.

Sąd przyznał skarżącemu emeryturę z pierwszym dniem miesiąca, w którym złożył on wniosek emerytalny, tj. z dniem (...) Z tym bowiem dniem skarżący spełnił ostatni warunek, od którego zależało jego prawo do emerytury

Dlatego też Sąd Okręgowy uznając wniesione odwołanie za zasadne, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.